

ETTEKIRJUTUS

Hankemenetluse kehtetuks tunnistamiseks

15.09.2016

nr 12.2-5/

/10852

Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	15. september 2016, Tallinn
Riigihanke viitenumber	172788
Riigihanke nimetus	Türi linna soojatootmise valduste operaatori leidmine kontsessiooni korras
Hankija	OÜ Türi Linnavara registrikood: 10652436 asukoht: Kohtu 2, Türi linn, Türi vald, Järva maakond, 72213 e-posti aadress: linnavara@tyri.ee
Hankija seaduslik esindaja/ Riigihanke eest vastutav isik	Urve Meerits

RESOLUTSIOON

Rahandusministeerium teeb OÜ-le Türi Linnavara järgmise ettekirjutuse:

- 1) tunnistada kehtetuks avatud hankemenetlus riigihankes viitenumbriga 172788 „Türi linna soojatootmise valduste operaatori leidmine kontsessiooni korras“;**
- 2) ettekirjutus tuleb täita hiljemalt 19.09.2016;**
- 3) ettekirjutuse täitmisest tuleb teatada Rahandusministeeriumile hiljemalt 20.09.2016.**

VAIDLUSTAMISVIIDE

Käesoleva ettekirjutuse peale on võimalik esitada 30 päeva jooksul selle teatavaks tegemisest arvates kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras. Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust.

SUNNIRAHA KOHALDAMISE HOIATUS

Asendustäitmise ja sunniraha seadus (ATSS) § 7 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb haldusorgan enne sunnivahendi rakendamist adressaadile kirjaliku hoiatuse, milles peab sisalduma kuupäev, milleni on aega ettekirjutus vabatahtlikult täita. Hoiatus võib kaasneda ettekirjutusega. Sunniraha rakendamise hoiatuses märgitakse ettenähtud sunniraha summa (ATSS § 7 lg 5).

Käesolevaga teatame, et ülalmärgitud tähtpäevaks (19.09.2016) ettekirjutuse täitmata jätmisel rakendab Rahandusministeerium RHS § 108 lg 8 alusel OÜ-le Türi Linnavara, reg. 10652436, (Kohtu 2, Türi linn, Türi vald, Järva maakond, 72213) sunniraha summas 1 000 (üks tuhat) eurot.

1. Asjaolud ja menetluse käik

1.1.25.08.2016 esitas Adven Eesti AS Rahandusministeeriumile märgukirja OÜ Türi Linnavara (edaspidi Hankija) avatud hankemenetlusena läbiviidava riigihanke nr 172788 „Türi linna soojatootmise valduste operaatori leidmine kontsessiooni korras“ (edaspidi Riigihange) kohta. Märgukirja kohaselt on Hankija Riigihanke läbiviimisel rikkunud pakkumuste hindamise korda.

1.2. Riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 104 lg 1 p 1 alusel viis Rahandusministeerium läbi riikliku järelevalvemenetluse Hankija Riigihanke üle.

1.3. RHS § 108 lg 2 alusel teavitas Rahandusministeerium 02.09.2016 kirjaga nr 12-2-1/10393-1 Hankijat ja puudutatud isikuid ettekirjutuse tegemise kavatsusest ning määras kooskõlas RHS § 108 lg-ga 4 tähtaja vastuväidete esitamiseks kuni 06.09.2016. Ettekirjutuse tegemise kavatsus toimetati kätte elektronposti teel lisaks Hankijale ka SW Energia OÜ-le ja Adven Eesti AS-le.

1.4. Ettekirjutuse tegemise kavatsuse suhtes esitasid tähtaegselt vastuväited Hankija ja SW Energia OÜ.

1.5. RHS § 108 lg-st 1 ja lg-st 2 tulenevalt on riikliku järelevalve käigus hankemenetluse kehtetuks tunnistamine ja sellekohase ettekirjutuse tegemine diskretsiooniotsustus. Haldusmenetluse seaduse § 4 kohaselt on kaalutusõigus (diskretsioon) haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist (otsustusdiskretsioon) ja/või valida erinevate otsustuste vahel (valikudiskretsioon). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ja õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. Seega peab järelevalveasutus lisas avalikele huvidele, mis on suunatud hankemenetluse objektiivse seaduslikkuse tagamisele, arvestama ka kolmandate isikute õiguste ja õiguspärase ootusega.

2. Menetlusosaliste seletused, arvamused ja vastuväited

2.1. Hankija leidis, et Rahandusministeeriumi ettekirjutuse tegemise kavatsus on ennatlik ning palus vastavasisulist ettekirjutust mitte teha ning lõpetada riiklik järelevalvemenetlus. Seisukohta põhistas Hankija järgmiselt:

2.1.1. Kehtiva tõlgenduspraktika kohaselt saab hanke alusdokumentide osas esitada vastuväited üksnes enne pakkumuste tegemist, esitades RHSis sätestatud vaidlustustähtja jooksul vaidlustuse. Pärast pakkumuse tegemist ei saa enam hanke alusdokumente vaidlustada ega alusdokumentide nõuetekohasust kahtluse alla seada. Selline tõlgendus on olnud läbi aastate nii VAKO praktikas kui kinnistatud ka Riigikohtu poolt (nt Riigikohtu otsus nr 3-3-1-24-13). See nähtub ka RHS § 121 lg 1.

Pakkuja Adven Eesti AS ega ükski teine isik ei ole Riigihanke alusdokumente ja selles sätestatud hindamisreegleid vaidlustanud. Juhul, kui pakkuja Adven Eesti AS leiab, et hankija poolt tehtav pakkumuste hindamise otsus ei ole õiguspärane ja läbipaistev, on tal alati õigus pöörduda oma õiguste kaitseks vaidlustusega hankeotsusele Vaidlustuskomisjoni.

- 2.1.2. Hankija on oma seisukohas toonud välja ettekirjutuse tegemise kavatsuses toodud Rahandusministeeriumi seisukoha, et pakkumuste hindamise kriteeriumide sätestamisel esinevaid puudujääke oleks võimalik nõ kompenseerida sisulise ja põhjendatud pakkumuste hindamise läbiviimisega ja märkinud, et seda kavatsebki Hankija teha. Hankija plaanib hinnata äriplaani ja töökogemust tervikuna, mõlema pakkuja suhtes soodsamat tõlgendust kohaldades ning piirdudes hankedokumentides ja hanketeates äriplaani sisu ja töökogemuse suhtes nõutuga.
- 2.1.3. Lisaks märkis Hankija, et HD punkt 5.1.6 sätestab äriplaani sisu nõutavad kriteeriumid ja HT punkt III.2.3 alapunkt 2 sätestab kvalifitseerimistingimustena töökogemuse nõude sisu. Ehkki kumbki neist ei ole otseselt sõnastatud hindamiskriteeriumidena, oli neist pakkujatel võimalik aru saada, et hindepunktid on objektiivselt seotud HD/HT tingimustega äriplaani/töökogemuse osas.
- 2.2. SW Energia OÜ on seisukohal, et hankemenetlus on võimalik edukalt lõpuni viia ja seda vaatamata asjaolule, et Adven Eesti AS poolt 12. juulil 2016 esitatud vaidlustuse alusel on riigihangete vaidlustuskomisjonis korra juba tuvastatud OÜ Türi Linnavara eksimine riigihangete seaduse läbipaistvuse ja kontrollitavuse printsiibi vastu. Lisaks selgitab SW Energia OÜ, et hanketingimustega ei ole küsitud äriplaanis soojahinna maksumust. Isegi, kui äriplaanis on esitatud prognoositav soojahind või hinnavahe, siis ei saa seda pakkumuste hindamisel arvestada ühe pakkuja kasuks või teise kahjuks. Vastavalt kaugkütteseaduse §-le 8 osaleb soojuse piirhinna kujundamisel ning §-le 9 kooskõlastab soojuse piirhinna Konkurentsiamet. Kõne all olevas hankes on kõik osapooled sellest teadlikud.

3. Rahandusministeeriumi põhjendused

- 3.1. Rahandusministeerium ei nõustu Hankija järeldustega, et kui Riigihanke alusdokumente ei ole vaidlustatud, on need automaatselt õiguspärased ning kui hindamine on toimunud koosmõjus hankedokumentides ja hanketeates sätestatud hindamiskriteeriumitega, on tagatud Riigihanke läbipaistvus ja kontrollitavus. Asjaolu, et hanke alusdokumente ei ole vaidlustatud seab hankijale ja pakkujatele küll kohustuse dokumentidest sellisel kujul lähtuda, kuid see ei välista nende õigusvastasuse tuvastamist Rahandusministeeriumi poolt riigihangete järelevalvemenetluse raames. Samuti ei taga hanke alusdokumentides sätestatud hindamiskriteeriumite järgi läbi viidud hindamine otsuste läbipaistvust ja kontrollitavust, eriti olukorras, kus sätestatud hindamiskriteeriumid on üldsõnalised, puudulikud ning neist ei selgu Hankija tegelik kavatsus.
- 3.2. Rahandusministeerium ei nõustu ka Hankija seisukohaga, et pakkujatel oli võimalik aru saada, et hindepunktid on objektiivselt seotud HD/HT tingimustega äriplaani/töökogemuse osas. Põhjendused toodud punktis 3.4.
- 3.3. Riigihangete registris avaldatud dokumentidest nähtub, et Hankija on pakkumusi hinnanud majandusliku soodsuse alusel. Majandusliku soodsuse hindamise kriteeriumid on nimetatud hankedokumentides (edaspidi HD) „Hankedokument“

(punktid 4 ja 6) ja „Pakkumuse hindamise kriteeriumid“ ning hanketeate (edaspidi HT) punktis IV.2.1).

Hankija on sätestanud neli pakkumuste hindamise kriteeriumi:

- 1) pakkuja äriplaani, osakaal 40%;
- 2) töökogemus kaugkütte teenuste osutamisel ja kaugküttesüsteemide arendamisel, osakaal 20%;
- 3) kohene investeerimisvõimekus, osakaal 10%;
- 4) aastarendi alammäär, osakaal 30%.

Seda, kuidas punktides 1 ja 2 nimetatud hindamiskriteeriumide alusel pakkumustele majandusliku soodsuse väärtuspunkte antakse HTst ega HDst ei selgu. Äriplaani ja töökogemuse eest on võimalik saada 0-10 punkti. Hanke alusdokumentides puuduoleva hindamise meetodika kirjelduse tõttu aga ei selgu, millisel juhul antakse pakkumusele 0 ja millisel 10 punkti.

Samas ei saanud pakkujad hanke alusdokumentidest teada ka, mida äriplaani või töökogemuse all hinnatakse. Äriplaani osas oli küll HD punktis 5.1.6 märgitud, mida äriplaani peab sisaldama, kuid riigihangete registri teabevahetuse all nähtub, et Hankija on hankest huvitatud isikute küsimustele vastanud, et äriplaani hinnatakse kui tervikut. Töökogemuse puhul vastas Hankija, et töökogemust hinnatakse kogumis. Siinkohal leiame, et vastavasisulised selgitused on eksitavad ja puudulikud, millega on Hankija rikkunud RHS §-s 56 sätestatud selgituste andmise korda.

Rahandusministeerium on seisukohal, et Hankija ei saa alles pakkumuste hindamisel asuda sisustama hindamise kriteeriume ja hindama seda, mida pakkujad pakkumust esitades ei teadnud.

- 3.4. Rahandusministeerium mõõnab, et pakkumuse hindamise kriteeriumite sätestamisel esinevaid puudujääke oleks teatud juhtudel teoreetiliselt võimalik nõ kompenseerida sisulise ja põhjendatud pakkumuste hindamise läbiviimisega. Kohustab ka RHS § 50 lg 2 hankijat tegema pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaselt kõige soodsama pakkumuse osas põhjendatud kirjaliku otsus.

Tulenevalt asjaolust, et HTs ja HDs nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumid, sh nende alamkriteeriumid, hindamise meetodika ja punktide jaotus alamkriteeriumide siseselt on puudulikult koostanud ning ei ole üheselt mõistetavad, ei pea Rahandusministeerium võimalikuks Riigihankes sellise hindamise läbiviimist ja otsuse koostamist, mille alusel tekiks selgus ja veendumus hinnatavate kriteeriumide, pakkumustele omistatud punktide ja nende põhjenduste ja eduka pakkumuse soodsuse objektiivsuse osas.

Riigihangete registrist nähtub, et Hankija on Riigihanke menetluse käigus koostanud mitmeid edukaks tunnistamise otsuseid ning otsuste aluseks olevaid Riigihanke hindamiskomisjoni protokolle¹.

Märgime, et eelnimetatud protokollide sisu on olnud erinev. Näiteks on Hankija kasutanud erinevaid pakkumuste hindamise meetodeid. Hankija 26.08.2016 kehtetuks tunnistatud hankekomisjoni 09.08.2016 koosoleku protokollist nr 3 (edaspidi Protokoll 3) nähtub, et pakkumuste hindamine on läbi viidud pakkumuste võrdlemise teel. Pakkumuste hindamist võrdleval meetodil kinnitas Hankija ka Riigihanke

¹ Juhataja 01.07.2016 käskkiri nr 4 (vaidlustuskomisjon tunnistas selle otsuse 04.08.2016 kehtetuks), hankekomisjoni 15.07.2016 koosoleku protokoll nr 4, allkirjastatud 15.08, juhataja 22.08.2016 käskkiri nr 5, mis on Hankija juhataja 26.08.2016 käskkirjaga nr 6 tunnistatud kehtetuks ning juhataja 08.09.2016 käskkiri nr 9.

vaidlustuskomisjoni istungil.² Hankija viimases ja kehtivas hankekomisjoni 09.09.2016 koosoleku protokollis nr 1 (edaspidi Protokoll 1) on küll pakkumuste võrdlemist mainitud aga sisuliselt pakkumuste võrdlemist läbi viidud ei ole. Protokollis 1 said mõlemad pakkumused äriplaani ja töökogemuse hindamiskriteeriumide eest maksimaalsed 10 punkti. Põhjendused äriplaani ja töökogemuse alamkriteeriumide hindamisel on identsed.

Hankija pakkumuste hindamise dokumentides erinevad ka alamkriteeriumid, mida Hankija äriplaani ja töökogemuse puhul hindas. Näiteks Protokollis 3 hinnati hindamiskomisjoni otsuse alusel nelja järgmist äriplaani alamkriteeriumi:

- Hankijaga investeerimispoliitikas osalemisega, kuidas pakkuja kavatses hallata ja ekspluateerida kaugküttevõrku;
- milliseid ressursse kasutatakse kaugküttevõrgu haldamiseks ja teenuse pakkumiseks (töötajad, tehnika, oskusteave jne);
- kuidas tagatakse teenuse toimepidavus;
- soojateenuse hinna kujundamise alused.

Hankija on Protokollis 1 lisaks eelnevalt viidatud äriplaani alamkriteeriumidele hinnanud ka kriteeriume, mille esitamist hinnatavas kriteeriumis „äriplaani“ HD kohaselt nõutud ei olnud.

HD punkti 5.1.5. kohaselt pidi pakkuja esitama seletuskirja (Riigihanke vastavustingimustes äriplaanist eraldi nõutud kohustuslik dokument), milles pidi ära näitama oma organisatsiooni toimimise põhimõtted, olemasoleva masinapargi ja tööjõu loetelu, mis näitaks, et ettevõtte on võimeline tagama kaugküttevõrgu haldamise, avariide likvideerimise ja elanikkonna soojaga varustamise minimaalsete (mitte üle 24 h) katkestustega jne. Hankija on aga pakkuja organisatsiooni toimimise põhimõtteid ja pakkuja masinapargi ja tööjõu loetelu hinnanud äriplaanile punktide andmisel. Leiame, et nimetatud asjaolude teadmine oleks võinud mõjutada pakkumuse ettevalmistamist.

Protokollis 1 on märgitud, et HD punktis 5.1.6 nimetatud äriplaani kohustuslike osade suhtes hindab komisjon nende olemasolu ning otseselt puuduolevate osade puhul vähendatakse punkte vastavalt puuduse hinnangulisele osakaalule äriplaani kui tervikus. Sellisel kujul on Hankija pakkumuste hindamisel viinud sisuliselt läbi uue pakkumuste vastavuse kontrolli, mis ei avalda parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte tagamisele mitte mingisugust lisandväärtust.

Protokollist 1 nähtub, et Hankija on töökogemuse puhul hinnanud:

- 1) organisatsiooni toimimise põhimõtteid;
- 2) analoogsetes tingimustes soojuse tootmise ja jaotamise kogemust;
- 3) soojuse hinna kehtestamise menetluse kogemust;
- 4) soojusootmise suurprojektide arendamise kogemust ja
- 5) pakkuja kogemust tema halduses olevate kaugküttevõrkude avariide kohta esitatavate teadete ööpäevaringse vastuvõtu ning avariide kohese kõrvaldamise osas.

Samas ei ole kirjeldatud, mismoodi vastavate alamkriteeriumide siseselt punktide jaotus toimub. Samuti ei nähtu vastavaid alamkriteeriume hankedokumentidest, mistõttu ei olnud pakkujatel võimalik teada, milliste kriteeriumide alusel Hankija nende töökogemust hindab. Isegi, kui pakkujad oleks pidanud eeldama, et Hankija hindab töökogemust kvalifitseerimise tingimuste alusel, siis ei saanud nad HT ega HD pinnalt mõista, millisel juhul saab töökogemuse eest 0 ja millisel 10 punkti. Vastavat

---

² Vaidlustuskomisjoni 04.08.2016 otsus vaidlustuses nr 161-16/172788.

punktide jaotust on Hankija asunud sisustama alles pakkumuste hindamisel, kusjuures erinevatel läbiviidud hindamistel on Hankija vastavaid nõudeid sisustanud erinevalt. Eelnev on rangelt vastuolus RHS § 3 kohaste riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega, eelkõige rahaliste vahendite säästliku ja otstarbeka kasutamise, riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse ning pakkujate võrdse kohtlemise põhimõttega.

Punktis 1 nimetatud alamkriteeriumide puhul jääb ebaselgeks organisatsiooni toimimise põhimõtete, olemasoleva masinapargi ja tööjõu loetelu hindamise asjakohasus kaugkütte teenuste osutamise ja kaugküttesüsteemise arendamise töökogemuse hindamisel. Leiame, et puudub alus eeldamiseks, et pakkujad olid pakkumuse ettevalmistamisel teadlikud, et organisatsiooni toimimise põhimõtted, olemasoleva masinapargi ja tööjõu loetelu kuuluvad töökogemuse all hindamisele.

Punktis 4 nimetatud töökogemuse alamkriteeriumi puhul on Hankija läinud kaugemale HDs sätestatust ning hinnanud alamkriteeriumi, mida HTs või HDs nõutud ei ole. HD punkt 5.1.10, millele Hankija vastavasisulise töökogemuse kriteeriumi puhul viitab, ei puuduta pakkuja senist kogemust, vaid pakkuja võimekust teostada tulevikus hankelepingu raames kaugküttevõrgu avariide likvideerimine. Seetõttu on HD punktis 5.1.10 nimetatud nõude täitmiseks nõutud pakkujalt kinnitust sisuga, et ta suudab asuda maksimaalselt 2 tunni jooksul avariid likvideerima ja operatiivsuse tagamiseks võetavate meetmete kirjeldust. Protokollis 1 on hindamise põhjendusena märgitud, et pakkujatel on avariide menetlemise ja operatiivse kõrvaldamise süsteem loodud. Asjaolu, et pakkujatel on avariide menetluse ja operatiivse kõrvaldamise süsteemid juba loodud, ei ole asjakohane ja Hankija ei saa seda hinnata, kuna vastavasisulist nõuet hanke alusdokumentidest ei tulene. Sellega on Hankija nimetanud HDs ja HTs määratletud hankelepingu sõlmimise kriteeriumi alles pakkumuste hindamise etapis.

Hankija on pakkumuste hindamise kriteeriumina hanke alusdokumentides kehtestanud töökogemuse hindamise kaugkütte teenuste osutamisel ja kaugküttesüsteemide arendamisel. Protokollis 1 nähtub, et Hankija on pakkujate töökogemust hinnanud eelkõige soojusettevõtjana³ tegutsemisel, mida käsitlevad ka nn töökogemuse hindamise aluseks olevad HD punktid. Protokollis 1 on Hankija jätnud hindamata töökogemuse kaugküttesüsteemide arendamisel. Hankijal on ka võimatu seda teha, kuna HDs või HTs puuduvad alused kaugküttesüsteemide arendamise töökogemuse hindamiseks.

Eeltoodust tulenevalt leiame, et Hankija on äriplaani ja töökogemuse hinnatavate alamkriteeriumide sisustamisel ja nende hindamisel tegutsenud meelevaldselt, sh võib kõiki asjaolusid arvesse võttes järeldada, et Hankija on hindamiskriteeriume, sh nende alamkriteeriume, hindamise metoodikat ja punktide jaotust alamkriteeriumide siseselt asunud sisustama alles pakkumuste igakordsel hindamisel. Eeltoodust tulenevalt on alusetu eeldada ja väita, et pakkujal pidi pakkumuse ettevalmistamisel olema teada, mida ja kuidas Hankija hindab.

3.5. Siinkohal märgime, et Protokollis 1 toodud hindamise puhul on tegemist näiliku ja mittesisulise pakkumuste hindamisega, kuna Hankija omistas äriplaani ja töökogemuse hindamiskriteeriumidele mõlema pakkumuse puhul identsete põhjendustega maksimaalsed punktid, millega omakorda kaasnes olukord, kus prima pakkumuse väljaselgitamine langes hindamiskriteeriumile „aastarendi alammäär“, osakaaluga 30%.

---

³ Kaugkütteseaduse § 4 lg 1 kohaselt on soojusettevõtja ettevõtja, kes tegutseb vähemalt ühel tegevusalal, milleks on soojuse tootmine, jaotamine või müük, ning vastutab nende tegevustega seonduvate kaubanduslike, tehniliste või hooldusküsimuste lahendamise eest.

- 3.6. Oleme seisukohal, et Hankija tegevus valemite ja skeemide väljamõtlemisel, kuidas Riigihankes oleks siiski võimalik pakkumuste hindamine läbi viia, on vastuolus RHS § 3 kohaste riigihangete korraldamise üldpõhimõtetega.
- 3.7. Leiame, et riigihanke läbipaistvuse (RHS § 3 p 2) põhimõttega on vastuolus see, kui pakkujad peavad kvalifitseerimis- ja vastavustingimustest asuma tuletama nõudeid pakkumuste hindamiseks. Puudulikult koostatud riigihanke alusdokumentide eest vastutab eranditult alati ning üksnes hankija.⁴
- 3.8. Hinnates kõiki asjaolusid kogumis, arvestades sh asjaoluga, et ebaselgete hindamiskriteeriumide osakaal on 60 %, on Rahandusministeerium seisukohal, et Riigihanke alusdokumentides sisalduvad ebaselgelt ja puudulikult koostatud pakkumuste hindamise kriteeriumid ei võimalda Hankijal sellise hindamise läbiviimist ja otsuse koostamist, mille alusel tekiks selgus ja veendumus hinnatavate kriteeriumide, pakkumustele omistatud punktide ja eduka pakkumuse soodsuse objektiivsuse osas.
- 3.9. Hankija poolt äriplaani ja töökogemuse hindamiskriteeriumi alusel punktide andmine pakkumustele on põhjendamatu ja kontrollimatu, mistõttu ei ole eduka pakkumuse soodsus objektiivselt põhjendatud. Lisaks RHS § 50 lg 2 tulenevale kohustusele rikub Hankija seeläbi ka RHS § 3 kohaseid riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.
- 3.10. Ebaselgete hindamiskriteeriumide kehtestamisel ei ole võimalik garanteerida, et pakkujad saavad üheselt aru, milliseid alamkriteeriume ja mil viisil nende pakkumuses hinnatakse ning seeläbi ei ole tagatud parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumuse väljaselgitamine.

Lisaks ei taga Hankija selline tegutsemine pakkujate võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist, kuna ebaselgete tingimuste puhul ei ole selge, kas pakkujad saavad esitatud tingimustest ühtemoodi aru ja lähtuvad pakkumuste koostamisel ja esitamisel samadest eeldustest.

Enim riivab ebaselgete tingimuste kehtestamine RHS § 3 p 2 tulenevat riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse nõuet. Kui HTs ja HDs sätestatud tingimused on ebaselged, ei ole võimalik kontrollida esitatud tingimuste täitmist ning ka Hankija tegevust tingimuste täitmise kontrollimisel. Riigihanke läbipaistvuse eesmärgiks on ausa turusituatsiooni loomine läbi hankija selge ja kontrollitava tegevuse. Olukorras, kus ei ole selge, milliste kriteeriumide alusel Hankija pakkumusi hindab, kuidas Hankija mingeid tingimusi kontrollib või millist meetodit pakkumuste hindamiseks kasutab, et ole tagatud ka Riigihanke läbipaistvus ja kontrollitavus. Ka Tallinna Ringkonnakohus on otsuse nr 3-08-85 punktis 19 leidnud, et kui pakkumuste hindamine ei ole läbipaistev ega kontrollitav, ei ole reeglina võimalik veenduda ka selles, et saavutatud on parim võimalik hinna ja kvaliteedi suhe.

4. Järelevalvemenetluse kokkuvõte

- 4.1. RHS § 108 lg 2 kohaselt võib Rahandusministeerium teha RHS § 108 lg 1 nimetatud ettekirjutuse lisaks RHS § 108 lg 1 sätestatule ka siis, kui hankija rikub hankemenetluse käigus riigihangete seadust ja ilmnevad asjaolud, mis ei võimalda kõiki asjaolusid arvestades hankemenetlust jätkata.

---

⁴ Analoogia korras tuginetud Riigikohtu halduskolleegiumi 13.06.2013.a otsusele nr 3-3-1-24-12, p-d 38-39.

- 4.2. Kokkuvõtvalt nähtub eeltoodust, et Hankija tegevus Riigihanke läbiviimisel ei ole olnud kooskõlas RHSiga. Hankija poolt HTs ja HDs nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumid ei ole selged ja üheselt mõistetavad ning ei võimalda pakkumuste objektiivset hindamist ning pakkujate võrdset kohtlemist. Lisaks ei ole Hankija oma otsustes esitanud sisulisi põhjendusi ja õiguslikke aluseid, millest Hankija oma otsuste tegemisel lähtus. Nagu eelnevalt märgitud, ei pea me seda ka võimalikuks. Seeläbi on Hankija rikkunud § 50 lg 2 ning riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid, eelkõige RHS § 3 p 1, 2 ja 3.
- 4.3. Võttes arvesse, et Riigihanke pakkumuste esitamise tähtaeg (27.06.2016) on tänaseks möödunud ning esitatud pakkumused on avatud, ei ole võimalik enam HTs ja HDs muudatusi teha, sest RHS § 36 lg 1 kohaselt võib hankija hanketeadet või hankedokumente muuta üksnes enne hanketeates määratud pakkumuste või hankemenetluses osalemise taotluste esitamise tähtpäeva. Seega ei ole võimalik Riigihankes toime pandud rikkumisi kõrvaldada ja Riigihanget õiguspäraselt jätkata.
- 4.4. Kuivõrd järelevalvemenetluse käigus on tuvastatud RHSi rikkumine ja rikkumist ei ole võimalik kõrvaldada teisiti kui hankemenetluse kehtetuks tunnistamisega, esineb põhjendatud vajadus Riigihanke kehtetuks tunnistamiseks RHS § 108 lg 2 kohaselt Hankija otsusega Rahandusministeeriumi ettekirjutuse alusel, mis ühtlasi lõpetab RHS § 29 lg 3 p 6 alusel Riigihanke hankemenetluse.
- 4.5. RHS § 108 lg 6 kohaselt on hankemenetluse kehtetuks tunnistamise ettekirjutuse tegemise korral kõik hankemenetlusega seotud otsused ja toimingud tühised, olenemata sellest, kas need on tehtud enne või pärast kehtetuks tunnistamise otsustamist. Samuti on tühine hankeleping, mis sõlmitakse pärast hankemenetluse kehtetuks tunnistamise ettekirjutuse tegemist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kati Orgmets

osakonnajuhataja asetäitja

riigihangete ja riigiabi osakond

Lisa: Rahandusministri volitus järelevalvemenetluse läbiviimiseks

Teadmiseks:

SW Energia OÜ, info@swenergia.ee

Adven Eesti AS, adven.eesti@adven.com

Doris Teiv 611 3274

doris.teiv@fin.ee